

Branches in Zicht 2025

De harde cijfers van Nederlandse ondernemingen

Over BiZ

SRA-Branche in Zicht (BiZ) is een platform met actuele data en kennis over 400 branches. Exclusief voor SRA-leden, uniek in Nederland. De cijfers van 513.500 jaarrekeningen worden gebenchmarkt, zodat SRA-kantoren de resultaten van hun mkb-klanten gericht kunnen verbeteren. Jaarlijks verschijnt het rapport 'Branches in Zicht' met de harde cijfers over het afgelopen jaar. De cijfers zijn rechtstreeks afkomstig van de jaarrekeningen van SRA-accountantskantoren, die samen meer dan 55% van het mkb bedienen. De betrouwbaarheid is gegarandeerd, omdat de data automatisch en anoniem verzameld worden vanuit de software. Er komt dus geen menselijk handelen aan te pas.

Copyright

Dit rapport is gepubliceerd op 12 juli 2025. Het auteursrecht voor de inhoud rust geheel bij SRA. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van SRA. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron (SRA-BiZ) duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Colofon

Uitgever: SRA (vereniging van bijna 400 accountants- en advieskantoren)
Auteur: Annemarie van der Tuin (SRA)
Vormgeving: Remco Baars (Beet Vormgeving)

Contact

SRA is dé kennis- en kwaliteitspartner van accountantskantoren voor het mkb. 'Branches in Zicht' is een uitgave van SRA-BiZ en verschijnt één keer per jaar. Ga voor meer informatie naar www.sra.nl of neem contact op via biz@sra.nl.

Inhoud

- 03 Rust, reinheid en regelmaat**
Pieter van der Kwaak, bestuurslid SRA
- 04 De rek is eruit, tenzij de politiek kiest voor richting en ruimte**
Jacco Vonhof, voorzitter MKB-Nederland
- 07 De harde cijfers van het mkb**
De belangrijkste bedrijfseconomische ontwikkelingen voor het mkb als geheel
- 12 Trends en financiële situatie per branche**
Belangrijkste conjunctuurtrends per branche
 - 13 – Industrie**
 - 14 – Bouw**
 - 15 – Automotive**
 - 16 – Detailhandel**
 - 17 – Logistiek**
 - 18 – Horeca**
 - 19 – Medische zorg**
 - 20 – Specialistische zakelijke diensten**
- 21 Onderzoeksverantwoording rapport 'Branches in Zicht 2025'**
Verantwoording en samenstelling referentiegroep SRA-BiZ-database

Rust, reinheid en regelmaat

Waar vind je dat nog in de wereld van ondernemers? Zeker niet in een tijd van wispelturig overheidsbeleid, arbeidsmarktkrapte en moeizaam te verkrijgen financieringen. De omstandigheden waaronder ondernemers in het mkb hun werk doen – werk dat cruciaal is voor onze economie en maatschappelijke vooruitgang – worden steeds complexer en zwaarder. Dat zien we terug in de cijfers in dit rapport.

Mede dankzij de SRA-leden die deelnemen aan het SRA-benchmarkplatform BiZ kunnen we op basis van de jaarrekeningen over 2024 nu al een duidelijk beeld schetsen van de financiële staat van het ondernemerschap in het mkb. We zijn uniek met zulke actuele inzichten. En dat al voor het elfde jaar op rij.

In 2024 zijn de omzet en de winst in het mkb gestegen, maar deze groei houdt nauwelijks gelijke tred met de inflatie. Onder de streep blijft er weinig over. De personeelskosten zijn gestegen naar een historisch hoogtepunt: gemiddeld 24% van de omzet gaat daar inmiddels aan op. Dit knaagt aan de marges, het resultaat en aan het investerend vermogen.

Op basis van het SRA-BiZ-onderzoek kunnen we concluderen dat er gemiddeld van elke 100 euro aan omzet slechts 7,60 euro overblijft. Daar moet een ondernemer niet alleen zijn belasting en eventuele rentes van betalen, maar ook van investeren om in de toekomst relevant te kunnen blijven. Voor een vijfde van de ondernemers moet er dan ook nog een inkomen van af. Dit is geen houdbare situatie.

Voor ongeveer een half miljoen ondernemers is de situatie zo nijpend dat zij niet kunnen rondkomen van hun bedrijf, zo concludeert de Kamer van Koophandel na onderzoek.

Veel ondernemers staan in de overlevingsstand. Dit is niet alleen schrijnend, maar ook zorgwekkend. Het staat het oplossend vermogen van ondernemers in de weg. En het oplossend vermogen van ondernemers is cruciaal voor alle maatschappelijke opgaven die er liggen.

Het potentieel van het mkb is groot. Met 61% van de toegevoegde waarde is het nog steeds de motor van de Nederlandse economie (bron: 'Staat van het mkb 2024') en maatschappelijke vooruitgang. Om dit potentieel te benutten, is meer investeringsruimte een must.

Ondernemers hebben dringend behoefte aan drie duidelijke randvoorwaarden vanuit de overheid, aldus MKB-Nederland en VNO-NCW in hun Ondernemersagenda: vertrouwen, vereenvoudiging en voorspelbaarheid. Ofwel: reinheid, rust en regelmaat.

Met dit SRA-BiZ-rapport willen we een bijdrage leveren aan de opgave om ondernemerschap lonend en leuk te maken. Want dat ondernemerschap geeft vernieuwing, versnelling en verbinding.

Pieter van der Kwaak, bestuurslid SRA

Jacco Vonhof, voorzitter MKB-Nederland:

“De rek is eruit, tenzij de politiek kiest voor richting en ruimte”

De nieuwste SRA-BiZ-cijfers schetsen een zorgelijk beeld van de omzet- en winstontwikkeling in het mkb. Achter ogenschijnlijke groei gaat vooral inflatie schuil en structurele vooruitgang ontbreekt. Ondernemers worstelen ondertussen met een kluwen aan belemmeringen: onzeker beleid, geopolitieke (handels)spanningen, hoge kosten, regeldruk, personeelskrapte en beperkte toegang tot financiering. De rek is er bij velen uit, merkt Jacco Vonhof, voorzitter van MKB-Nederland. Toch is er ook hoop, mits “de politiek nu kiest voor stabiliteit, richting en ruimte voor ondernemerschap”.

De Nederlandse economie heeft vorig jaar weer een lichte vooruitgang laten zien en zowel de omzet als de winst is in het SRA-BiZ-onderzoek gestegen. Dat lijkt positief, maar schijnt bedrieglijk. De groei is grotendeels toe te schrijven aan inflatie; een optisch effect dat maskeert dat echte vooruitgang er niet is. Sterker nog,

de onderliggende trendlijnen, ook in cijfers van het CPB en het CBS, wijzen al langer omlaag. “Voor de politiek lijkt het pas een probleem als er werkloosheid ontstaat, maar ondernemers voelen de druk nu al”, weet Vonhof. “Ze maken misschien nog wel een beetje winst, maar ze verdienen niet écht en weten niet waar ze aan toe zijn. Dat zie je ook

terug in onze ondernemingsklimaatpeiling en het tanende vertrouwen dat kwartaal op kwartaal spreekt uit de conjunctuurenquête.”

Uit de recentste ondernemingsklimaatpeiling van MKB-Nederland blijkt dat ruim 80% van de mkb-ondernemers ontevreden is over de betrouwbaarheid en stabiliteit van politiek en

“

De regeldruk is disproportioneel toegenomen. Ondernemers zijn steeds meer tijd kwijt aan verplichtingen die hun niets opleveren, terwijl ze die tijd hard nodig hebben voor hun bedrijf.

”

bestuur. Een op de vijf is terughoudend over investeren of overweegt uit Nederland te vertrekken of zelfs te stoppen. Het zijn schrikbarend hoge percentages, vindt Vonhof. “Wat me zorgen baart, is dat ik steeds vaker hoor zeggen dat ondernemen niet leuk meer is. Dit zijn geen loze gevoelens van ondernemers. Het komt voort uit waar zij dagelijks tegenaan lopen. In het verleden voerde de ondernemersgeest meestal de boventoon, nu proef ik her en der moedeloosheid. Dat betekent nogal wat voor een land dat draait op zijn ondernemerschap en vernieuwing.”

Cocktail van obstakels

Ondernemers zien zich geconfronteerd met een cocktail van obstakels, waarschuwt Vonhof. “Ik noem het een regelrechte clusterfuck van regeldruk, personeelskrapte en financieringsproblemen, overgoten met een sausje van geopolitieke spanningen, grote onzekerheid en politieke instabiliteit”,

zegt hij onomwonden. “De regeldruk is disproportioneel toegenomen. Ondernemers zijn steeds meer tijd kwijt aan verplichtingen die hun niets opleveren, terwijl ze die tijd hard nodig hebben voor hun bedrijf.”

Het tweede probleem is de krapte op de arbeidsmarkt. Zelfs als je als bedrijf wilt groeien, kun je vaak niet de juiste mensen vinden.

En ten derde: het is moeilijk om financiering te krijgen. “Voor bedragen onder de vijf ton kom je bij veel traditionele banken niet eens meer binnen. Deze factoren raken ook de grote bedrijven, maar ondernemers in het mkb het hardst. De kloof tussen groot en kleiner groeit. Die ontwikkeling is funest voor onze economie, die juist drijft op de diversiteit en innovatiekracht van het mkb.”

Foto Marco De Swart

Winst als vergeten fundament

Wat deze situatie extra nijpend maakt, is dat Nederland grote maatschappelijke uitdagingen het hoofd moet bieden, waarvoor forse investeringen essentieel zijn. Denk aan de vergrijzing en ontgroening, de energietransitie, de toenemende behoefte aan veiligheid, het woningtekort, netcongestie en andere infrastructurele uitdagingen. Vonhof: “Oplossingen kosten geld en iemand moet dat verdienen. Dat zijn de ondernemers en hun medewerkers. Als zij vastlopen en niet meer weten wat te doen, wie blijft er dan over? Hoe pakken we die onvermijdelijke maatschappelijke uitdagingen dan aan? Want los van het geld zijn het ook ondernemers die hiervoor oplossingen hebben of bedenken.”

Volgens Vonhof is het vaak slecht begrepen – ook in Den Haag – dat winst niet slechts bedoeld is als beloning die je ‘overhoudt’ en als ondernemer in je zak steekt. “Winst is cruciaal om te kunnen investeren, om buffers op te bouwen en toekomstbestendig te blijven. Maar je ziet in het SRA-BiZ-onderzoek dat de reële winst in het mkb per saldo achterblijft door inflatie en stijgende kosten. Daardoor neemt dus

ook het investeringsvermogen af. Dit gaat ten koste van de wendbaarheid en vernieuwingskracht, niet alleen van ondernemers maar van de hele economie.”

Vol op het gas

Wat is de uitweg uit de mkb-clusterfuck? Volgens Vonhof ligt de sleutel grotendeels bij de politiek. “De wereld is al onvoorspelbaar genoeg en dan ontbreekt het ons in Nederland ook nog aan een politiek systeem met een constante lijn en een visie voor de lange termijn. We hebben een stabiel kabinet nodig dat begrijpt dat ondernemerschap de basis is voor maatschappelijke vooruitgang en brede welvaart. En dat ondernemers perspectief nodig hebben. Ik pleit voor een overheid die actief stuurt op vertrouwen, minder regels en ruimte voor innovatie. Maak duidelijke keuzes voor de toekomst, zodat ondernemers weten waar ze aan toe zijn en waarin ze moeten investeren. Dan krijgen ze echt weer de geest. Nederland is per slot van rekening nog steeds een land vol ondernemende mensen. We staan op de eerste startrij van de Formule 1, maar dan moet je wel gas geven in plaats van voortdurend op de rem trappen.”

“

De Kamer is nog gewoon aan het werk en daar zitten genoeg verstandige mensen die nu besluiten kunnen nemen op grote en belangrijke dossiers.

”

De oproep van Vonhof aan Den Haag is duidelijk: neem je verantwoordelijkheid, ook nu het kabinet demissionair is. “De Kamer is nog gewoon aan het werk en daar zitten genoeg verstandige mensen die nu besluiten kunnen nemen op grote en belangrijke dossiers, zoals stikstof, de arbeidsmarkt, de energietransitie en de verduurzaming van de maakindustrie. Daar moet je niet mee wachten tot na de verkiezingen.” De situatie is ernstig, maar zeker nog niet uitzichtloos, benadrukt Vonhof. Met de juiste keuzes en een duidelijke koers kan Nederland het ondernemersklimaat versterken en de economie toekomstbestendig maken. “Het is aan de politiek om die kans te grijpen. En aan ondernemers om, zodra dat perspectief er is, het gaspedaal weer in te trappen.”

De harde cijfers van het mkb

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste bedrijfseconomische ontwikkelingen voor het mkb als geheel centraal. We vergelijken de financiële situatie van Nederlandse ondernemers aan het eind van 2024 met die van 2023.

Investeringsruimte onder druk

In het mkb is zowel de omzet als de winst in 2024 per saldo gegroeid ten opzichte van een jaar eerder. In beide gevallen kwam de groei echter niet of nauwelijks boven de inflatie van 3,3% uit. Daar komt bij dat er zeker niet voor iedereen sprake was van een positief jaar: bijna de helft van de ondernemers in het mkb

ging er wat betreft winst op achteruit en bij bijna 30% was er zelfs sprake van een forse krimp. Al met al blijft er onderaan de streep dus steeds minder over, ook om te investeren.

Het is zaak dat het mkb weer investeringsruimte krijgt, juist omdat deze ondernemers een cruciale rol spelen in het vinden van

oplossingen voor de grote maatschappelijke vraagstukken die er liggen. Het mkb is relatief wendbaar en daardoor vernieuwend. Als de innovatiekracht stukt en het bovendien erg moeilijk ondernemen is door regeldruk, (beleids)onzekerheid en aanhoudende personeelskrapte, dan heeft dat gevolgen voor de economie, slagkracht en veerkracht van Nederland.

Het is zaak dat het mkb weer investeringsruimte krijgt, juist omdat deze ondernemers een cruciale rol spelen in het vinden van oplossingen voor de grote maatschappelijke vraagstukken die er liggen.

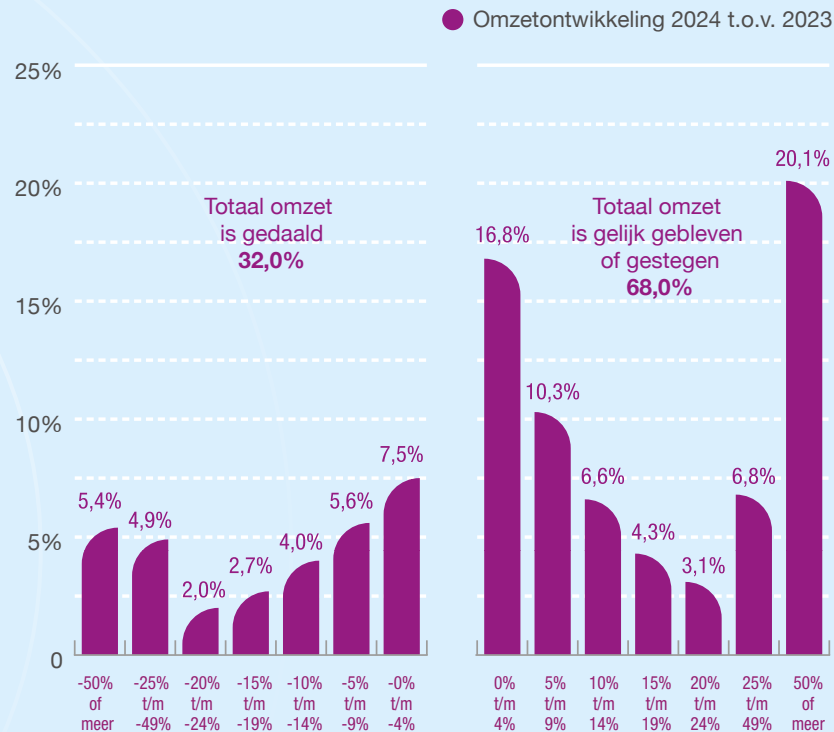

Omzetontwikkeling

Omzetontwikkeling 2024 t.o.v. 2023

In 2024 bedroeg de gemiddelde omzetgroei in het mkb 3,4%. Dit is opnieuw mager; met uitzondering van het eerste coronajaar (+0,6% in 2020) was de omzetontwikkeling in het SRA-BiZ-onderzoek niet eerder zo

beperkt. Achter deze groei gaat bovendien vooral inflatie (CBS: 3,3% voor 2024) schuil. Dit betekent dat de reële omzetgroei (gecorrigeerd voor prijsstijgingen) bijna nul is. Met andere woorden: de toename van de omzet is – net als in 2023 – vooral te verklaren door hogere prijzen.

Op brancheniveau liepen de omzetcijfers flink uiteen. De industrie (1,6%), de bouw (1,5%), de horeca (0,3%) en vooral de specialistische zakelijke dienstverlening (-2,2%) bleven

achter bij het gemiddelde. Deze branches leverden ook alle vier in ten opzichte van een jaar eerder. De omzetontwikkeling in de medische zorg (14%) en de automotive (12,8%) was juist sterker dan het mkb-cijfer, en ook beter dan in 2023.

Bedrijven waarvan de omzet in 2024 is gedaald

Van alle bedrijven in ons onderzoek zag 32% de omzet in 2024 dalen, tegenover bijna 36% in 2023. Ook het aandeel van de ondernemers

met een forse omzetkrimp van 50% of meer nam af: van 9,4% naar 5,4%. In vergelijking met de jaren tot aan de coronaperiode is dit percentage echter nog altijd relatief hoog. Wat betreft branches springen de industrie, de bouw en de detailhandel er negatief uit. In de industrie zag bijna 42% van de ondernemers de omzet teruglopen. In de detailhandel en de bouw was dit 40,7%.

Bedrijven waarvan de omzet in 2024 is gestegen

Van alle bedrijven in ons onderzoek zag 68% de omzet in 2024 toenemen, tegenover ruim 64% in 2023. Wat betreft branches springen de horeca en vooral de medische zorg er positief uit. In de horeca zag bijna 69% van de ondernemers de omzet toenemen. In de medische zorg was dit bijna 79%.

Winstontwikkeling

Winstontwikkeling 2024 t.o.v. 2023

De winstgroei is in het mkb uitgekomen op gemiddeld 3,1%. Dit betekent een flinke daling ten opzichte van 2023 (9,1%) en ook in vergelijking met eerdere jaren uit ons SRA-BiZ-onderzoek is de winstontwikkeling erg beperkt. Het is zelfs de op een na magerste (1,5% in 2022) winstgroei ooit.

De winst is in 2024 minder gegroeid dan de omzet. Een belangrijke factor hierin is een

verdere stijging van de bedrijfskosten: +7,9%, na ook al een toename van 7,6% in 2023.

De personeelskosten (+8,7%) liepen opnieuw sterk op, waarbij de loonkosten net als een jaar eerder meer dan 8% hoger uitkwamen. Hogere cao-loonafspraken en sociale lasten en schaarste op de arbeidsmarkt drijven de kosten verder op. Gecorrigeerd voor de inflatie (3,3%) is de winstgroei over 2024 negatief, ofwel: in reële termen blijft er voor ondernemers minder over.

De winstontwikkeling was het sterkst in de automotive en de medische zorg, op afstand gevolgd door de specialistische zakelijke dienstverlening (ondanks een krimp van de omzet). Zowel de logistiek als de detailhandel wist ondanks een bovengemiddelde omzetontwikkeling geen winstgroei te realiseren: de winst daalde met respectievelijk bijna 16% en ruim 25%. Ook in 2023 eindigden deze branches al in de min. In 2024 zagen tot slot ook de horeca (-9,3%, tegenover een winstgroei van 17,5% in 2023) en de bouw (-4,7%, tegenover een groei van bijna 30% in 2023) de winst afnemen.

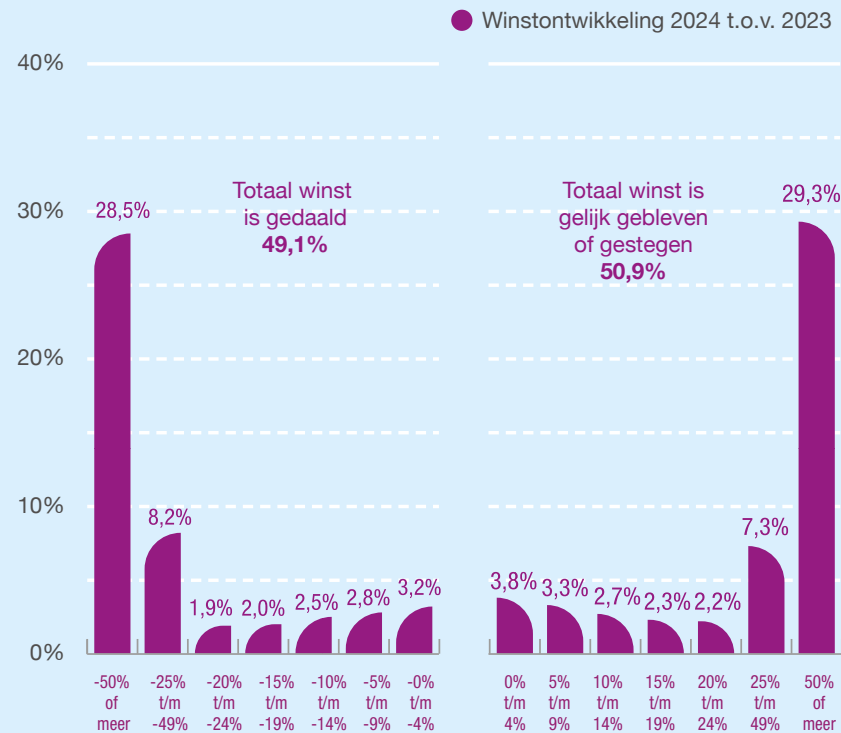
Bedrijven waarvan de winst in 2024 is gedaald

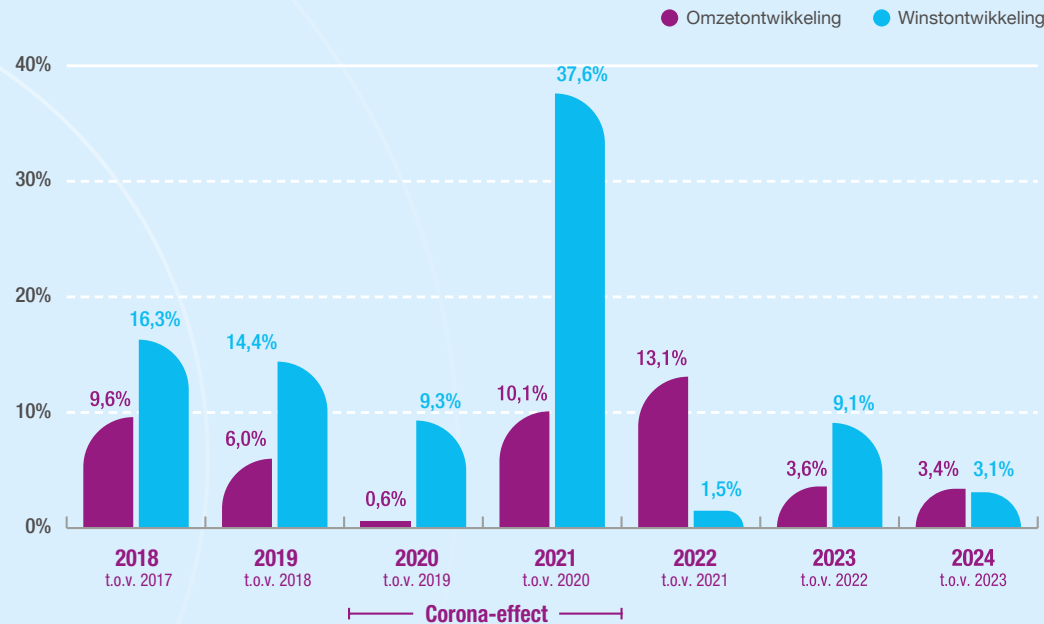
In 2024 zag bijna de helft (49,1%) van de ondernemingen in ons SRA-BiZ-onderzoek de winst dalen (2023: ruim 52%). De onderlinge verschillen waren opnieuw erg groot: waar

29,3% van de bedrijven de winst met 50% of meer zag toenemen, moest 28,5% juist een krimp van 50% of meer accepteren. Kijken we naar branches, dan vallen vooral de industrie, logistiek en detailhandel negatief op; hier zag meer dan de helft van de bedrijven de winst slinken. In de industrie daalde de winst bij maar liefst een derde van de ondernemers met 50% of meer.

Bedrijven waarvan de winst in 2024 is gestegen

In 2024 zag bijna 51% van de ondernemingen in ons SRA-BiZ-onderzoek de winst toenemen (2023: bijna 48%). Kijken we naar branches, dan vallen vooral de automotive en de medische zorg positief op. In de automotive had bijna 58% van de ondernemers een hogere winst, in de medische zorg was dit ruim 58%.

Bedrijfskosten

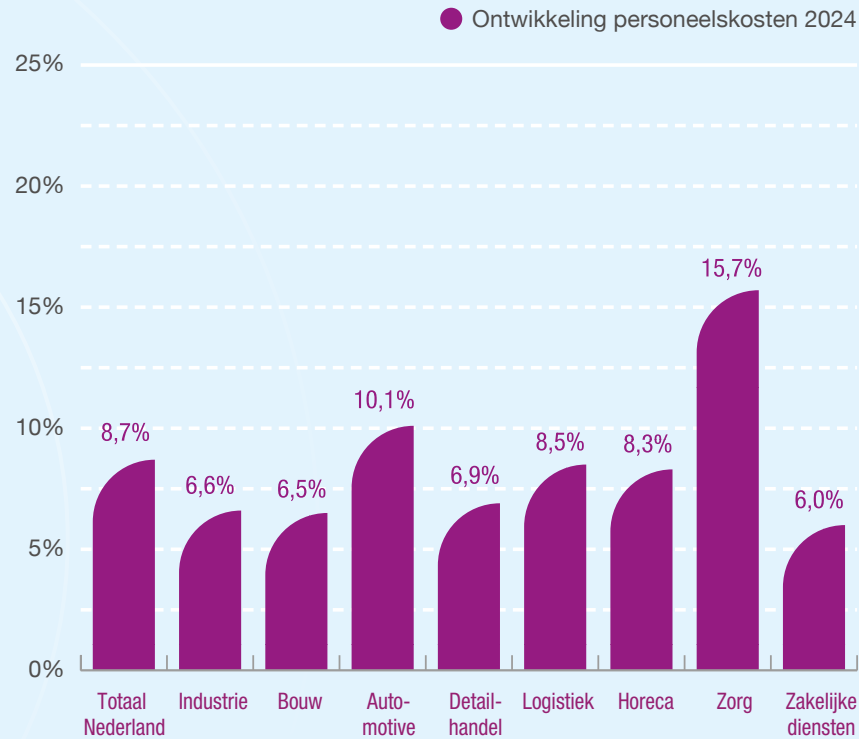
De bedrijfskosten zijn in 2024 iets sterker gestegen dan een jaar eerder: +7,9%, tegenover +7,6% in 2023. Hierbij valt op dat de personeelskosten voor het derde jaar op rij relatief sterk zijn toegenomen. Dit kwam door hogere lonen, maar ook door een stijging van de sociale en pensioenpremies (zie ook de volgende paragraaf). De belangrijkste grondstoffenprijzen waren in 2024 volatiel, maar zijn per saldo niet sterk veranderd

(bron: Bloomberg Commodity-index), met goud en gas als uitschieters naar boven.

Verder valt op dat de inventariskosten bijna 8% hoger zijn uitgekomen, volgend op een daling van ruim 15% een jaar eerder. Hier staat tegenover dat de huisvestings- en ook de verkoopkosten minder sterk zijn gestegen dan een jaar eerder. Tot slot lieten de exploitatiekosten een toename zien van 2%, nadat deze een jaar eerder vrijwel onveranderd waren gebleven.

Mutaties in resultatenrekening

	% mutatie 2023 tov 2022	% mutatie 2024 tov 2023
Netto omzet	3,6%	3,4%
Inkoopwaarde	-0,3%	0,8%
Brutomarge	8,1%	6,3%
Overige bedrijfsopbrengsten	1,5%	16,8%
Personeelskosten	9,7%	8,7%
Exploitatiekosten	0,1%	2,0%
Inventariskosten	-15,2%	7,9%
Huisvestingskosten	7,7%	4,7%
Autokosten	-0,4%	5,9%
Verkoopkosten	10,5%	6,9%
Algemene kosten	6,1%	9,1%
Overige kosten	-3,0%	4,3%
Bedrijfskosten	7,6%	7,9%
Afschrijvingen	15,3%	4,0%
Bedrijfsresultaat	7,9%	1,9%
Financiële baten en lasten	-4,9%	-1,8%
Gewoon resultaat voor belasting	9,1%	3,1%

Ontwikkeling personeelskosten

De personeelskosten zijn in het afgelopen jaar per saldo met bijna 9% gestegen, waar in 2023 al een toename van bijna 10% uit de bus kwam. Per saldo hebben de personeelskosten als percentage van de omzet een historisch hoog niveau bereikt: maar liefst 24% van de omzet gaat eraan op (in 2023: 22%). Opnieuw liepen zowel de loonkosten (+8,1%) als de kosten voor sociale zekerheid (10,7%) en de uitgaven aan pensioenpremies (9,2%) sterk op.

In 2024 zijn de cao-lonen in het Nederlandse bedrijfsleven opnieuw sterk gestegen, volgens het CBS met gemiddeld 6,5%. Dit betekent de sterkste stijging sinds 1982 (+6,6%). Veertig jaar lang kwam de groei van de cao-lonen niet boven de 4,4% uit, totdat deze in 2023 opliep tot 6,1%. Dit kwam door de krapte op de arbeidsmarkt en vooral de hoge inflatie in 2022. De loonkostenstijging in ons onderzoek over 2024 is dus nog steviger dan de gemiddelde cao-ontwikkeling en is ook in historisch

perspectief sterk te noemen. In de afgelopen tien jaar was er slechts tweemaal sprake van een sterkere stijging: een record van +9,4% in 2017 en +8,6% in 2023.

In 2024 bedroegen de totale loonkosten volgens het CBS bijna 523 miljard euro (ruim 7% meer dan in 2023). Dit is de som van 404 miljard euro aan brutolonen, 121 miljard euro aan sociale premies ten laste van werkgevers en 1 miljard euro aan eindheffingen, verminderd met circa 3 miljard euro aan loonkostensubsidies.

Uit de SRA-BiZ-cijfers blijkt dat de personeelskosten op brancheniveau in 2024 veruit het sterkst zijn gestegen in de medische zorg (+15,7%, na ook al +18% in 2023) en de automotive (+10,1%, versus +4,1% in 2023), gevolgd door de logistiek en de horeca (beide ruim boven de +8%). Zorgpersoneel heeft in 2024 opnieuw een flinke salarisverhoging gekregen, boven op de 10% verhoging in 2023. In de horeca speelde een verandering in de manier waarop het wettelijk minimumuurloon wordt bepaald mee in de stijging van de kosten voor ondernemers.

In het afgelopen jaar zijn de personeelskosten het minst toegenomen in de specialistische zakelijke dienstverlening (+6%), de bouw (+6,5%) en de industrie (+6,6%).

Trends en financiële situatie per branche

In dit hoofdstuk gaan we in op de stand van zaken in acht branches. Gemiddeld nam de omzet in 2024 toe met 3,4% en de winst met 3,1%. Hoe hebben de bedrijven in de acht branches het gedaan ten opzichte van de mkb-gemiddelden? En hoe presteren zij ten opzichte van elkaar?

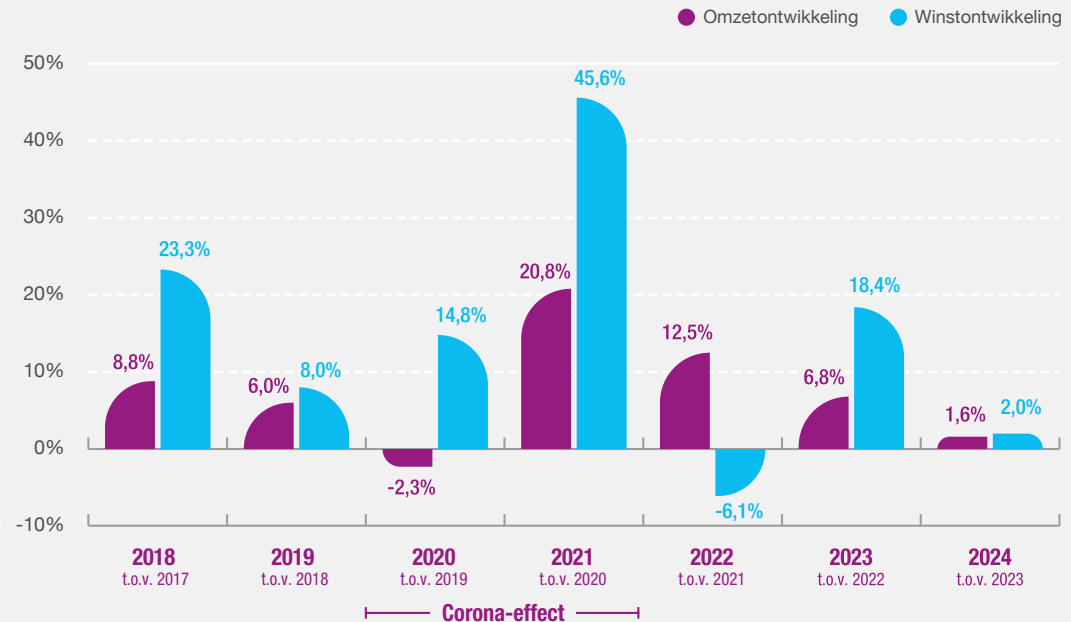
Industrie

De industrie heeft in 2024 een omzetgroei behaald van 1,6%. Daarmee bleef de branche achter bij het mkb-gemiddelde. De groei was aanmerkelijk minder sterk dan in 2023 (+6,8%). Sterker nog, in ons SRA-BiZ-onderzoek ontwikkelde de omzet zich alleen slechter in het uitzonderlijke coronajaar 2020 (-2,3%).

De winstontwikkeling lag met +2% eveneens onder het gemiddelde. In 2023 behaalde de industrie nog een winstgroei van 18,4%. In ons onderzoek heeft de branche, afgezien van de krimp in 2022 (-6,1%), niet eerder zo'n bescheiden winstgroei laten zien. Opnieuw zag meer dan de helft van de industriële ondernemers (53,1%) de winst dalen en voor een derde ging het zelfs om een krimp van 50% of meer.

Volgens het CBS is de industriële productie in alle maanden van 2024 gekrompen. De meeste belangrijke grondstoffenprijzen zijn niet sterk gestegen. In Nederland bleven de energiekosten echter relatief hoog. Daarnaast speelden ook een beperkte vraag en tekorten aan arbeidskrachten, materialen en productiemiddelen de industrie parten.

De inkoopwaarde daalde licht, terwijl deze in 2023 met ruim 5% was gestegen. In vergelijking met het mkb-gemiddelde en 2023 bleef de stijging van de personeelskosten beperkt (6,6%, tegen 8,7% in het mkb en bijna 11% in 2023). Per saldo stegen de bedrijfskosten met ruim 5%, tegenover een toename van ruim 11% in 2023. De brutomarge kwam bijna 5% hoger uit (2023: bijna 12%).

Deelbranches industrie

Binnen de industrie waren de verschillen opnieuw groot. Producenten van voedingsmiddelen zagen zowel de winst als de omzet krimpen, na een stevig herstel in 2023. Meubelmakers en fabrikanten van producten van metaal (geen machines en apparaten) realiseerden een omzetstijging, maar wisten dit niet te vertalen in een hogere winst. Producenten van machines en apparaten realiseerden zowel omzet- als winstgroei, terwijl reparatie en installatie van machines en apparaten in beide gevallen een krimp noteerden.

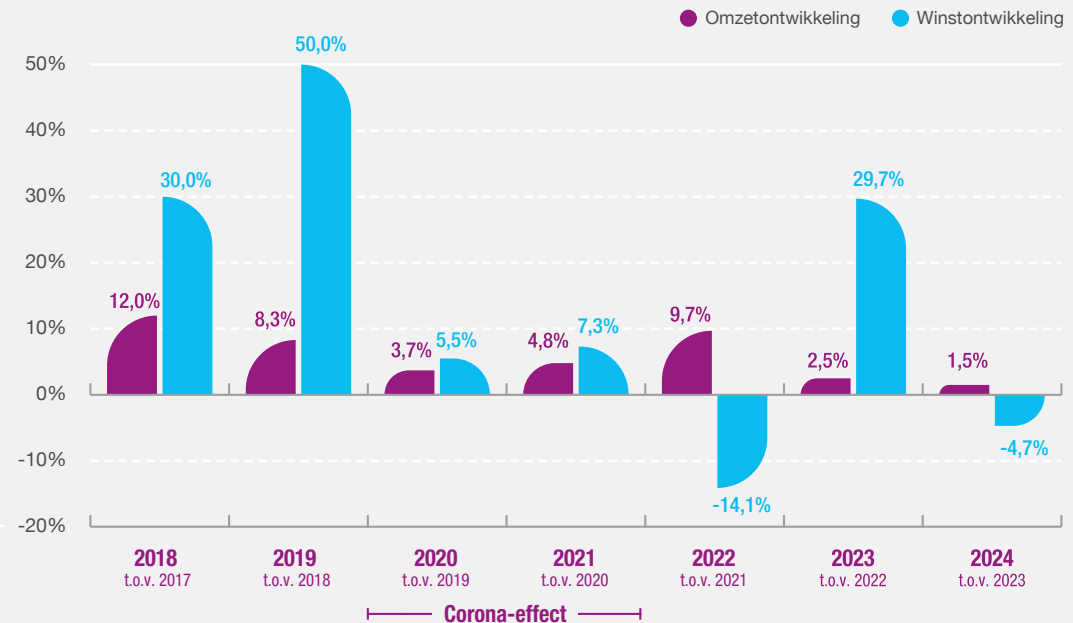
Bouw

De bouw kende opnieuw een moeilijk jaar. De omzetontwikkeling bleef met 1,5% achter bij zowel het mkb-gemiddelde als het voorgaande (ook al zwakke) jaar voor de branche zelf (2,5%). Niet eerder in het SRA-BiZ-onderzoek was de omzetgroei in de bouw zo bescheiden. Volgens het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) is de bouwproductie in 2024 met 3% teruggelopen. Dit kwam vooral door een forse krimp in de nieuwbouw van woningen en utiliteitsgebouwen, terwijl ook de investeringen in duurzaamheid zijn gedaald.

Een belangrijke factor voor de productie is de stijging van de bouwkosten. In de afgelopen jaren zijn de prijzen van materialen zoals staal, hout en cement opgelopen. Dit zorgt ervoor dat veel projecten duurder worden en

soms worden uitgesteld of geannuleerd. Daarnaast lopen projecten vertraging op door het gebrek aan beschikbare nieuwbouwlocaties. Ook de strengere milieuregels spelen een rol; deze resulteren in extra kosten en langere vergunningstrajecten.

De winstontwikkeling in de bouw was in 2024 negatief: -8,5%, tegenover een forse winstgroei van bijna 30% een jaar eerder. Ook in dit opzicht bleef de branche ver achter bij het mkb-gemiddelde. Aan de kostenkant viel op dat de personeelskosten (+6,5%) opnieuw minder sterk zijn toegenomen dan in het mkb als geheel. Per saldo liepen de bedrijfskosten op met 6,1%, tegen +7,5% een jaar eerder. De brutomarge steeg met 2,4%, tegenover bijna 11% een jaar eerder (en ruim 6% voor het mkb).

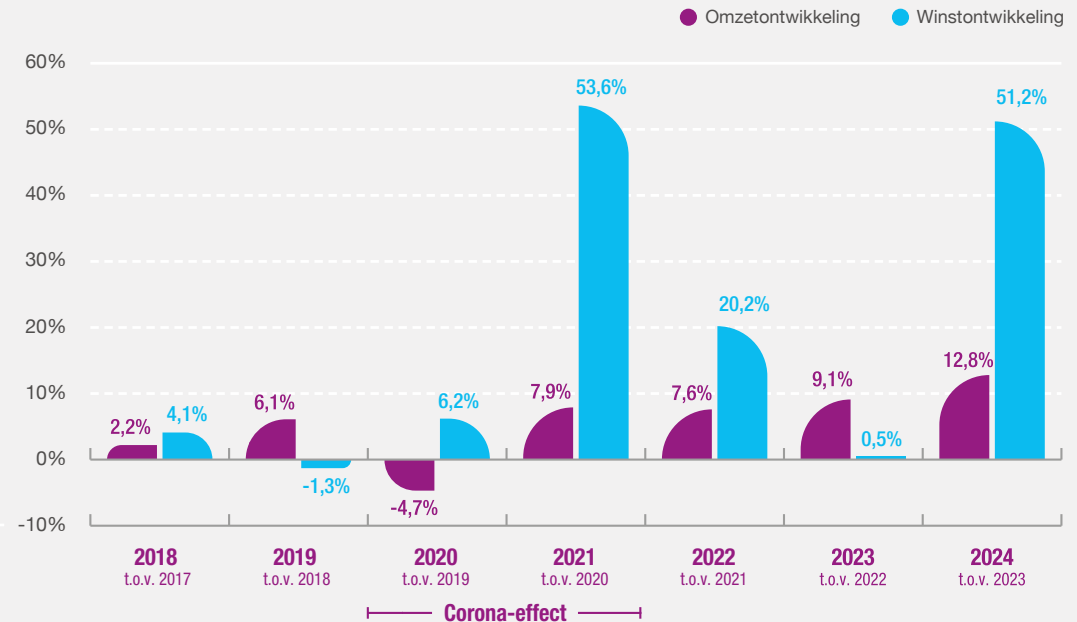

Deelbranches bouw

Binnen de bouw liet de algemene en burgerlijke utiliteitsbouw een omzetsdaling en een forse krimp van de winst zien. Vooral hogere bouwkosten en het tekort aan beschikbare bouwlocaties speelden hierbij een rol. De grond-, water- en wegenbouw zag de omzet licht teruglopen, maar wist toch een bescheiden winstgroei te realiseren. De gespecialiseerde bouw (waaronder installatiebedrijven) kende een goed jaar, met zowel omzet- als winstgroei. Deze bedrijven werken vaker met meerjarige contracten en profiteren van een doorlopende vraag vanuit infrastructurele projecten.

Automotive

De autobranche heeft in 2024 een goed vervolg gegeven aan het omzetherstel van 2023. De omzet steeg met bijna 13%, volgend op 9,1% een jaar eerder. Deze groei lag ook duidelijk boven het mkb-gemiddelde van 3,4%. Met uitzondering van 2020 (-4,7%) en 2014 (-1,1%) weet de automotive de omzetontwikkeling jaarlijks op een behoorlijk niveau te houden, maar zo'n sterke stijging als in 2024 hebben we in het SRA-BiZ-onderzoek niet eerder gezien. De branche profiteerde onder meer van de groeiende verkoop van occasions en bedrijfswagens (in verband met de invoering van de bpm voor bedrijfswagens in 2025) en een stijging van de werkplaatsomzet (hier speelden hogere tarieven voor onderdelen en personeelskosten een rol). Volgens BOVAG kostte een onderhoudsbeurt in 2024 per auto gemiddeld 8% meer dan in 2023; een sterkere stijging dan de inflatie van 3,3%.

Waar de omzetgroei in 2023 niet resulteerde in een mooie winstontwikkeling (+0,5%), lukte dat in 2024 wel: +51,2%. Daarmee deed de autobranche het aanmerkelijk beter dan het mkb. Sinds 2014, de start van ons onderzoek, fluctueert de winstontwikkeling in de automotive sterk. Na hoge pieken in 2014 en 2015 viel de winst in 2018 en vooral 2019 (-1,3%) terug, gevolgd door een stevige groei in 2021 en 2024.

De bedrijfskosten zijn in 2024 opnieuw sterker gestegen dan in het voorgaande jaar: +11,3%, tegen +6% in 2023. Dit geldt ook voor de personeelskosten: +10,1%, tegenover +4,1% in 2023. Dit kwam vooral door hogere loonkosten en hogere kosten voor sociale zekerheid. De verkoopkosten, onder meer voor promotie en showrooms, zijn nog sterker gestegen: +25,5% (2023: +11,4%).

Deelbranches automotive

Binnen de autobranche viel de relatief sterke omzetgroei op bij de handel in en reparatie van zwaardere bedrijfsauto's, aanhangers en caravans. Ook de omzet in carrosserieherstel en de handel in auto-onderdelen en -accessoires groeide, maar duidelijk minder sterk dan in de rest van de branche. Ook wat betreft winstontwikkeling bleef carrosserieherstel sterk achter; onder de streep resteerde in deze deelbranche een krimp. De sterkste winstgroei was in 2024 te zien in de handel in en reparatie van personenauto's en lichte bedrijfsauto's (geen import van nieuwe).

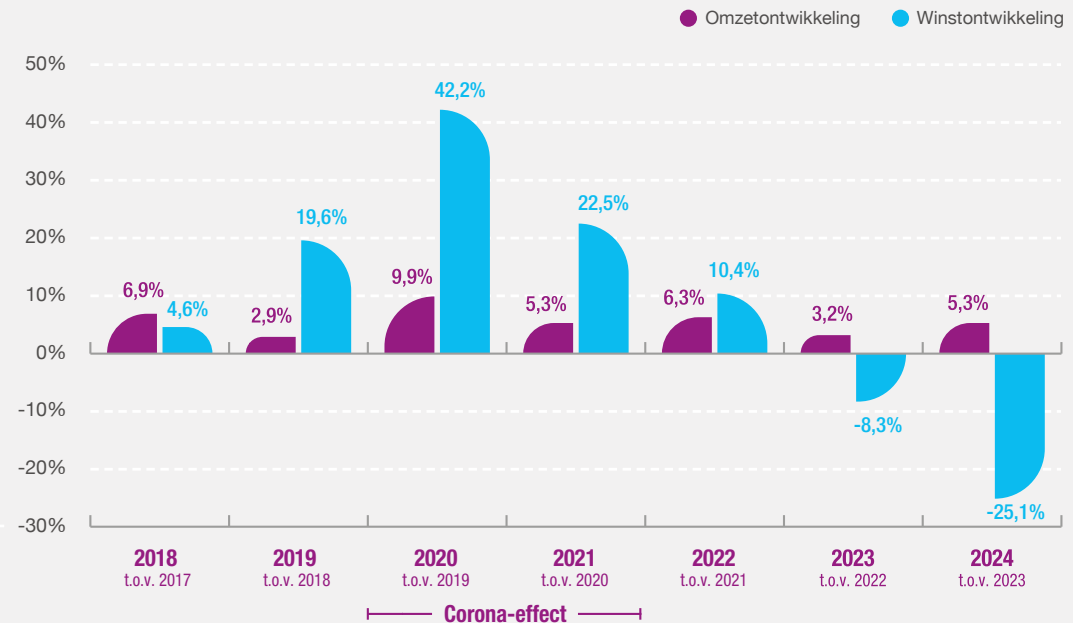

Detailhandel

De omzet in de detailhandel is in 2024 met iets meer dan 5% toegenomen, tegenover +3,2% in 2023. Hiermee deed de branche het beter dan het mkb als geheel (3,4%). De hogere omzet was deels een gevolg van hogere prijzen, maar ook de verkoopvolumes namen toe (CBS: een stijging van 1,4% ten opzichte van 2023).

De hogere omzet heeft zich niet vertaald in een positieve winstontwikkeling: de winst daalde met ruim 25%, na al een krimp van 8,3% in 2023. Niet eerder in ons onderzoek was de winstontwikkeling in de detailhandel jaar op jaar zo negatief.

Detailhandelaren werden in 2024 geconfronteerd met een sterkere stijging van de bedrijfskosten dan in het voorgaande jaar (7,2% om 6,3%). Vooral de exploitatie- en verkoopkosten liepen fors op. De personeelskosten stegen met bijna 7%. Veel ondernemers konden deze kostenstijgingen niet volledig doorberekenen vanwege de prijsgevoeligheid van de consument en de forse concurrentie (onder meer van onlineaanbieders). Consumenten bleven – gezien de onzekerheid in de wereld – voorzichtig met hun uitgaven en kozen relatief vaak voor kortingen en de goedkopere merken en stelden grote aankopen vaker uit.

Deelbranches detailhandel

Binnen de branche waren de verschillen opnieuw erg groot. Zo zag meer dan de helft van de retailers de winst in 2024 afnemen. In bijna 32% van de gevallen ging het om een daling van 50% of meer. Bij bijna 28% ging de winst juist met ten minste 50% omhoog.

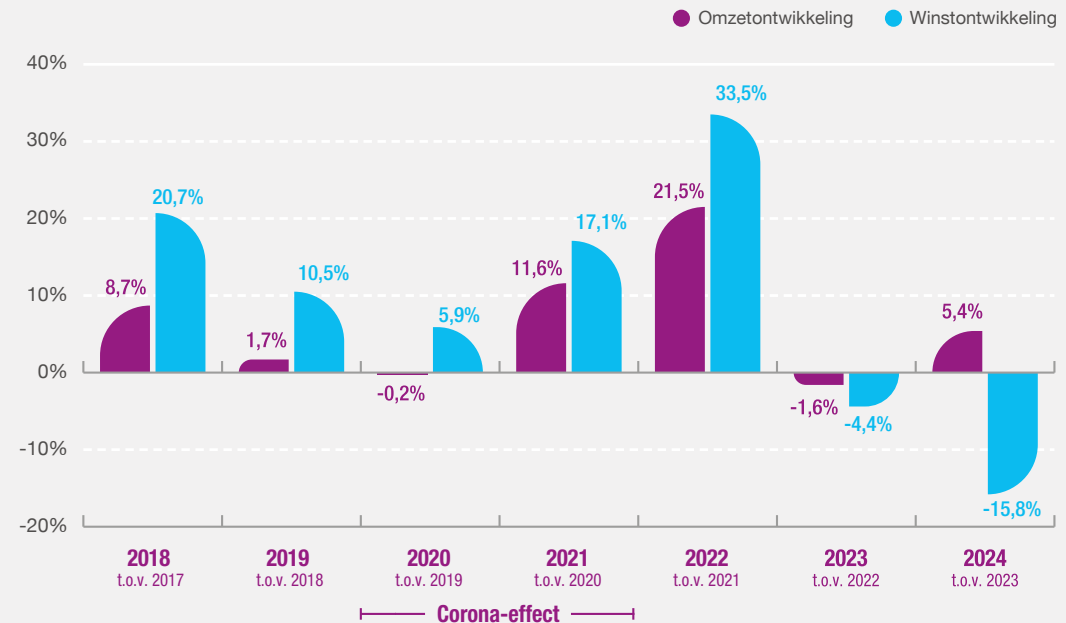
De webwinkels zagen de omzet toenemen, maar de winst liep behoorlijk terug. Volgens de Thuiswinkel Markt Monitor hebben Nederlandse consumenten in 2024 36 miljard euro online uitgegeven, een groei van 5% ten opzichte

van 2023. Het aantal onlineaankopen is echter gedaald met 1% naar 345 miljoen. Voor fysieke winkels was de omzetgroei weliswaar minder sterk dan voor online, maar die vertaalde zich wel in een stijging van de winst.

Als we kijken naar de deelbranches, dan valt op dat de winsten vooral onder druk stonden bij kleding- en doe-het-zelf-winkels. Specialisten in voedings- en genotmiddelen en meubels lieten juist relatief sterke winstcijfers zien. Ook de winkels met sport- en kampeerartikelen en boten hadden een beter resultaat dan het jaar ervoor.

Logistiek

De omzet is in de logistiek met 5,4% gestegen. Dat is beter dan het mkb-gemiddelde (3,4%) en ook veel beter dan in 2023 (-1,6%). Na de dip in 2023 nam de behoefte aan transportdiensten in 2024 weer toe. De verdere groei van e-commerce resulteerde bijvoorbeeld in een toenemende vraag naar pakketvervoer en opslagcapaciteit.

De winstontwikkeling was desondanks negatief (-15,8%), voor het tweede jaar op rij (2023: -4,4%). Dit is te verklaren door een combinatie van stijgende kosten, operationele uitdagingen en slechts beperkte mogelijkheden om hogere tarieven door te berekenen aan klanten. Zo zijn de energie- en brandstofprijzen in 2024 weliswaar

enigszins genormaliseerd, maar nog altijd hoog. Daarnaast kampt de branche met grote personeelstekorten, vooral onder vrachtwagenchauffeurs. Volgens de Sectormonitor van Sectorinstituut Transport en Logistiek (STL) is de uitstroom van chauffeurs al twee jaar lang hoger dan de instroom.

De bedrijfskosten zijn in 2024 met bijna 9% gestegen, volgend op een stijging van bijna 7% in 2023 en een sterke toename van ruim 19% in 2022. Vooral de exploitatie-, inkoop- en inventariskosten stegen sterk. De personeelskosten zijn met 8,5% toegenomen. Dit was deels het gevolg van een nieuwe cao voor het beroepsgoederenvervoer over de weg, die leidde tot hogere lonen en sociale lasten.

Deelbranches logistiek

Binnen de branche liepen de cijfers over 2024 uiteen. Zo zag ruim 36% van de logistieke ondernemers de omzet dalen en bijna 54% de winst. Bij bijna 29% van de ondernemers ging het om een winstdaling van 50% of meer.

Kijken we naar de deelbranches, dan valt op dat de binnenvaart opnieuw omzet inleverde en – in tegenstelling tot in 2023 – ook de winst flink zag afnemen. Volgens onderzoeksbureau Panteia zijn de

vervoerskosten voor binnenvaartondernemingen in 2024 opnieuw gestegen, vooral door hogere kapitaalkosten (rente), verzekeringskosten (schades), arbeidskosten (schaars personeel) en reparatie- en onderhoudskosten (stijgende loonkosten bij werven, duurder materiaal en een grote vraag naar werfcapaciteit). Ook het goederenvervoer over de weg zag de winst dalen, ondanks een toename van de omzet. Opslag en dienstverlening voor vervoer liet wel positieve winst- en omzetcijfers noteren.

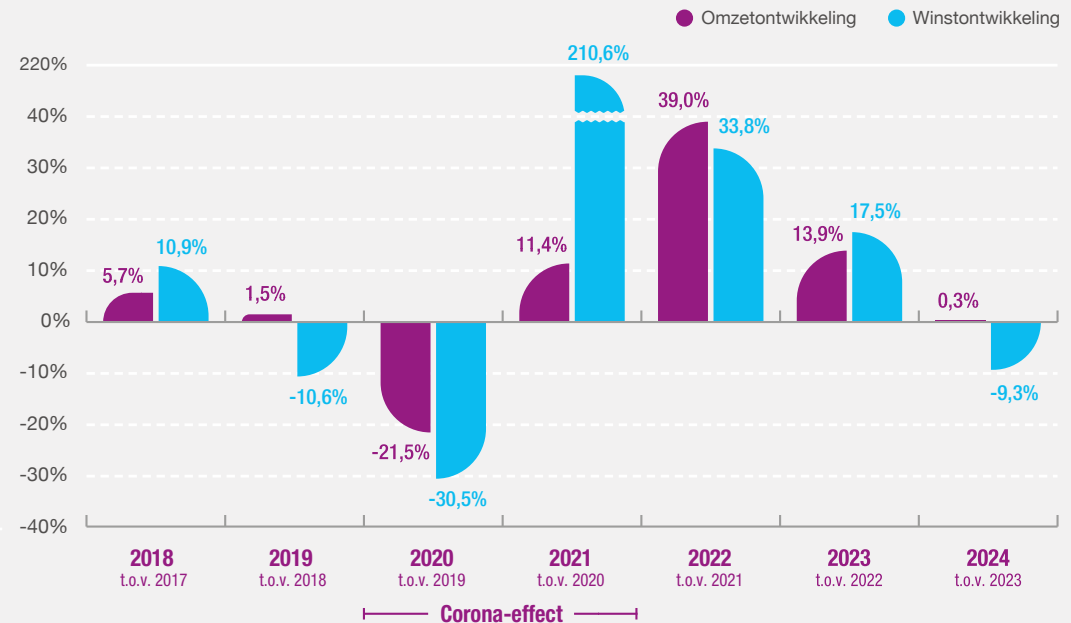
Horeca

De horeca heeft in 2024 vrijwel geen omzet-groei behaald (0,3%), na groei in de dubbele cijfers in de drie voorgaande jaren. De branche bleef achter bij het mkb-gemiddelde van 3,4%. Ook de winstontwikkeling viel in negatieve zin op (-9,3%), waar in de voorgaande drie jaren nog sprake was van groei.

De groei in de horeca leek niet te stoppen. Vooral twintigers en dertigers gaven steeds meer uit aan onder meer eten buiten de deur. Maar zij zijn voorzichtiger geworden. Volgens het Foodservice Instituut at in 2022 de helft van Generatie Z minimaal één keer per week buitenshuis. Nu is dat nog maar een kwart. Daarnaast hielp ook het slechte weer in de eerste helft van 2024 niet mee. De consument

bleef liever thuis dan dat hij naar een restaurant, hotel of camping ging.

De kosten voor horecabedrijven bleven in 2024 een uitdaging. De omzet groeide slechts licht, maar de kosten liepen sneller op. Zo zijn de personeelskosten verder gestegen, met nog eens 8,3% (na plussen van 15% in 2023 en 40% in 2022). De eerdere sterke stijging werd overigens wel vertekend door de aanspraak op de coronasteun (NOW) die horecaondernemers op deze kostenpost in mindering hadden gebracht. De loonkosten namen in 2024 toe met bijna 9%. Verder valt op dat de inkoopwaarde is gedaald (-9%, tegenover een stijging van bijna 16% in 2023).

Deelbranches horeca

Bijna de helft van de horecabedrijven leverde in op de winst en in ruim 25% van de gevallen ging het om een forse winstdaling van 50% of meer. Tegelijkertijd behaalde bijna 26% juist een winstgroei van ten minste 50%. De verschillen binnen de branche waren dus aanzienlijk.

Wat betreft omzet deden vooral de hotels het goed, maar de winst in deze deelbranche daalde toch. De gemiddelde bezettingsgraden en kamerprijzen zijn in 2024 gestegen, wat een positieve invloed had op de omzet. De resultaten worden

echter sterk gedrukt door de snel oplopende kosten voor personeel en relatief forse afdrachten aan boekingsplatforms.

Ook restaurants lieten per saldo omzetgroei zien, maar leverden in op de winst (vooral in het goedkopere segment). Veel restaurants konden door een tekort aan personeel niet alle dagen open, terwijl de vaste lasten wel doorliepen. Kampeerterreinen leverden sterk in op zowel de omzet als de winst. Voor verhuurders van vakantiehuisjes en -appartementen was het juist opnieuw een positief jaar.

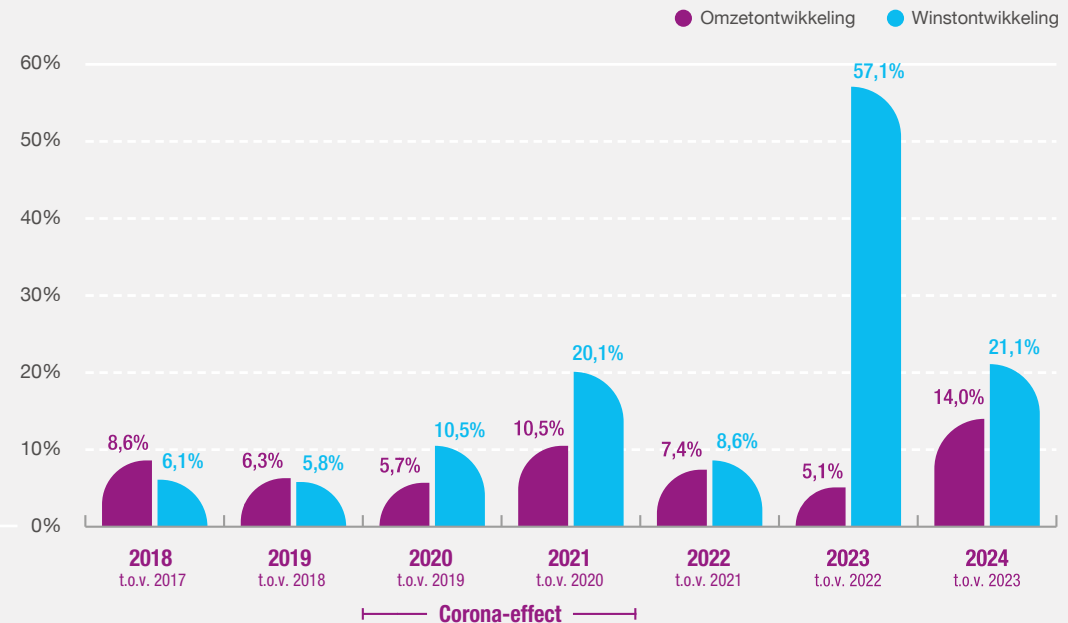
Medische zorg

In de medische zorg is de omzet in 2024 met 14% gestegen, tegenover een plus van ruim 5% een jaar eerder. De omzetgroei ligt daarmee duidelijk boven het mkb-gemiddelde van 3,4%. Over het algemeen is het beeld in de branche behoorlijk stabiel, met jaar op jaar omzetgroei. Niet eerder in ons SRA-BiZ-onderzoek was de omzetontwikkeling in de medische zorg echter zo sterk.

De ontwikkeling van de winst verloopt grilliger, met een groei die varieert van bijna 3% in 2014 tot ruim 57% in 2023. In het afgelopen jaar nam de winst in de medische zorg met ruim 21% toe en daarmee bleef de branche het mkb-gemiddelde voor het derde jaar op rij voor. Een mogelijke verklaring voor

de relatief sterke winstgroei in de afgelopen jaren is de steeds grotere rol voor private investeerders en commerciële partijen. Zij kunnen hogere tarieven rekenen en daardoor vaak relatief veel winst maken.

De personeelskosten zijn in 2024 opnieuw sterk gestegen, met bijna 16% (na ook al een toename van 18% in 2023). Dit is opnieuw een veel sterkere toename dan in het mkb als geheel (+8,7%). Dit kwam door de relatief sterke stijging van zowel de loonkosten met bijna 16% (2023: bijna 18%) als de kosten voor sociale zekerheid (+14,8%) en pensioenpremies (+17,4%). Per saldo kwamen de bedrijfskosten ruim 14% hoger uit dan in 2023.

Deelbranches medische zorg

Binnen de medische zorg wisten alle deelbranches een hogere omzet te realiseren, maar tandartsen en fysiotherapeuten bleven wel wat achter. Fysiotherapeuten behaalden echter wel een behoorlijke winstgroei, waar tandartspraktijken de winst juist zagen teruglopen (net als in het voorgaande jaar). Ondanks een forse omzetgroei liet ook de ambulante jeugdzorg (inclusief maatschappelijk werk en advies en lokaal welzijnswerk) in 2024 een krimp van de winst zien. De winstontwikkeling was het sterkst in de kinderopvang.

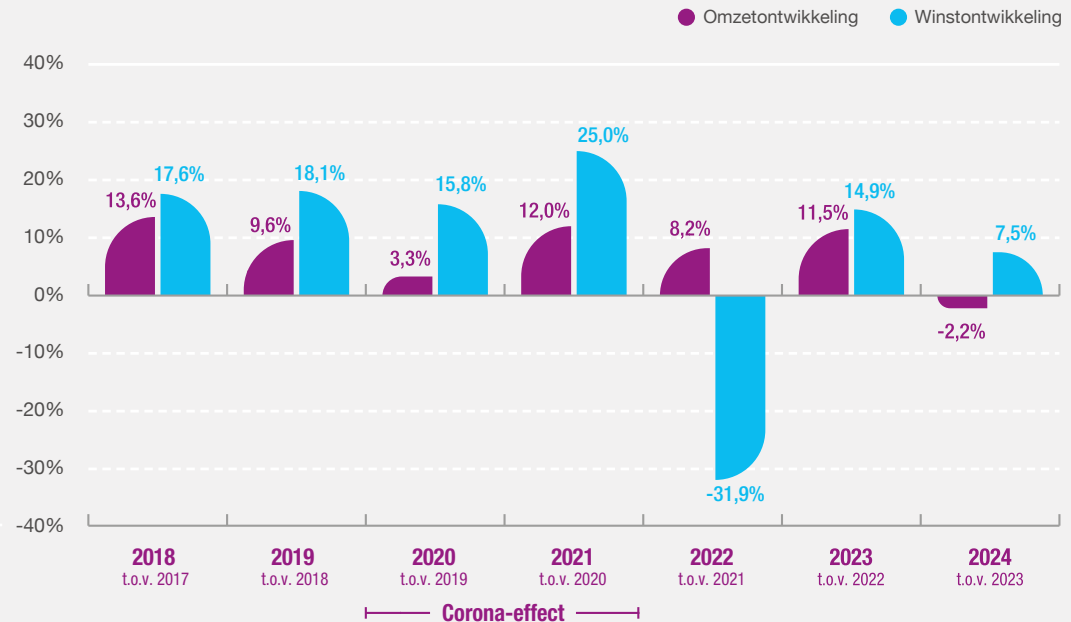
Specialistische zakelijke diensten

Specialistische zakelijke dienstverleners hebben de omzet in 2024 met ruim 2% zien krimpen. Dit cijfer steekt schril af bij de sterke groei in de afgelopen jaren (11,5% in 2023, 8,2% in 2022 en 12% in 2021) en bij het mkb-gemiddelde van 3,4% voor 2024. Sinds het begin van ons onderzoek in 2014 heeft de branche slechts één keer eerder een omzetkrimp laten zien, al bleef die zeer beperkt (-0,2% in 2014).

Ondanks de lagere omzet is de winst in de branche in 2024 met 7,5% gestegen. Hiermee presteert de specialistische zakelijke dienstverlening aanmerkelijk beter dan het mkb-gemiddelde van 3,1%, maar in historisch perspectief is de

winstontwikkeling niet erg sterk te noemen. Met uitzondering van de krimp van bijna 32% in 2022 hebben specialistische zakelijke dienstverleners in het SRA-BiZ-onderzoek elk jaar een dubbelcijferige winstgroei geboekt, variërend van ruim 14% tot bijna 30%.

In 2024 zijn de bedrijfskosten opnieuw gestegen (+6,2%), maar iets minder sterk dan in 2023 (+9,4%). De personeelskosten liepen op met 6%, tegenover bijna 11% een jaar eerder. De loonkosten stegen met ruim 5%, waar deze in het voorgaande jaar bijna twee keer zo hard waren opgelopen.

Deelbranches specialistische zakelijke diensten

Binnen de branche waren de verschillen groot. Zo zag bijna 48% van de ondernemers de winst dalen en voor bijna 30% was dit zelfs een krimp van 50% of meer.

Wat betreft deelbranches lieten de organisatieadvies- en reclamebureaus een daling van de omzet en de winst zien, terwijl advocaten, notarissen, accountants, architecten en ingenieurs juist bovengemiddeld presteerden. In 2024 hebben reclamebureaus te maken gehad met krapte in budgetten, een tekort aan talent en snel veranderende klantbehoeften, aldus Adformatie.

Onderzoeksverantwoording rapport 'Branches in Zicht 2025'

De jaarrekeningen zijn afkomstig van SRA-BiZ-kantoren die werken met Caseware, Exact, Visma | MLE en Visma | Visionplanner en de hiervoor benodigde koppeling hebben geïnstalleerd.

Aanlevermoment

Jaarrekeningen worden ruwweg op de volgende momenten verzameld: zodra een jaarrekening de status 'Concept t.b.v. klant' of 'Definitief' krijgt óf wanneer men een rapport opvraagt. Afhankelijk van het gebruikte rapportagepakket en de versie van het SRA-kantoor gebeurt dit meestal volledig automatisch. Er is dan dus geen menselijke handeling bij betrokken.

Uitsluitingsgronden

Voordat we de jaarrekening verwerken en opslaan in het SRA benchmarkplatform BiZ vindt een (automatische) check plaats of de jaarrekening aan een aantal basiscriteria voldoet, bijvoorbeeld of de balans in evenwicht is en een geldig KVK-nummer heeft. Voldoet een jaarrekening niet aan een of meerdere

van deze criteria, dan wordt deze niet verder verwerkt in het SRA benchmarkplatform BiZ.

Gemiddeld wordt 4,7% van de aangeleverde jaarrekeningen uitgesloten op basis van bovenstaande criteria.

Verrijking met Kamer van Koophandel-gegevens

Alle jaarrekeningen die worden verwerkt in het SRA benchmarkplatform BiZ verrijken we met een aantal gegevens uit het KVK-register (SBI-code, rechtsvorm, vier cijfers van de postcode, aantal personeelsleden en oprichtingsjaar).

Anonimisatie

De aangeleverde jaarrekeningen worden geanonimiseerd, zodat deze niet kunnen worden

herleid naar de bedrijven waarop de cijfers betrekking hebben.

Opslag volgens uniform rekeningschema

Nadat alle data zijn geanonimiseerd, worden ze opgeslagen volgens een uniform rekening-schema dat SRA beheert. Concreet betekent dit dat informatie uit verschillende rapportagepakketten volgens dezelfde (database) structuur wordt opgeslagen.

Steekproefverantwoording

De analyse is gebaseerd op 7.445 jaarrekeningen, die representatief zijn voor het mkb. Voor de branches hebben we een weging toegepast conform de verdeling van het CBS.

Samenstelling referentiegroep SRA-BiZ-database

Sector (gewogen naar CBS-verdeling)	Verdeling referentiegroep SRA-BiZ (gewogen naar CBS-verdeling o.b.v. sector)		Verdeling volgens Centraal Bureau voor de Statistiek (4 ^e kwartaal 2024)
	n	%	
Industrie	274	4%	4%
Bouw	802	11%	11%
Automotive	132	2%	2%
Detailhandel	564	7%	7%
Logistiek	200	3%	3%
Horeca	244	3%	3%
Zorg	696	10%	10%
Financiële dienstverlening	385	2%	2%
Groothandel en handelsbemiddeling	290	3%	3%
Specialistische zakelijke diensten	1.435	20%	20%
Overig	2.423	34%	34%
Totaal	7.445	100%	100%

Regio (Nielsen-districten)		
	n	%
De 4 grote steden	519	7%
Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht (exclusief de 4 grote steden)	2.318	31%
Groningen, Friesland en Drenthe	777	10%
Overijssel, Gelderland en Flevoland	2.830	38%
Zeeland, Noord-Brabant en Limburg	1.001	13%
Totaal	7.445	100%

Bedrijfsomvang (o.b.v. omzet)		
	n	%
Tot € 1 miljoen	4.684	63%
€ 1 tot € 10 miljoen	2.228	30%
€ 10 miljoen of meer (hoogste waarde: € 27.600.201)	533	7%
Totaal	7.445	100%